

به نام آراينده، مستي

سؤالات و پاسخ
فعاليتهاي درس هفتم
جغرافياي ايران

درس ۲

ويژگي هاي جمعيت ايران

تهيه کننده : زاهدین ساکی

سال تحصيلی : ۱۴۰۱ – ۱۴۰۰

۱- موضوع جغرافیای انسانی چیست ؟

جغرافیای انسانی به پراکندگی جوامع انسانی، ویژگی ها، فعالیت ها و رابطه آنها با محیط طبیعی می پردازد

۲- آیا جمعیت در همه جاي کشور ما یکسان پراکنده شده است؟

خير،بخش بيشتري از جمعيت ايران در نواحی ساحلی شمال، شمال غرب و غرب ايران اسكان يافته اند. و بخشهاي زيادي از نواحی شرقي و مرکزي با جمعيت پراکنده روبه رو هستند.

۳- کدام قسمتهای کشور ما خالی از سکنه هستند؟

دشتهای نواحی مرکزي و شرقي همچون: دشت کویر و بیابان لوت فاقد سکنه هستند.

۴ - کدام عوامل طبیعی در توزیع جمعیت ایران نقش مؤثر داشته اند؟

ناهمواريا - رودهاي دائمی و موقت - پوشش گیاهی ،منابع نفتی و دیگر معادن از عوامل اثرگذار بر مکان گزینی جمعیت هستند.

۵ -در دهه های اخير نقش به عنوان عامل تأثیرگذار در پراکندگی جمعیت نسبت به گذشته..... داشته است.

انسان - افزایش چشمگیر

۶ - کدام دسته عوامل انسانی بر پراکندگی جمعیت در کشور ما نقش داشته اند؟

- حمل و نقل و ارتباطات

- سرمایه و فناوری

- سرمایه گذاری دولت ها

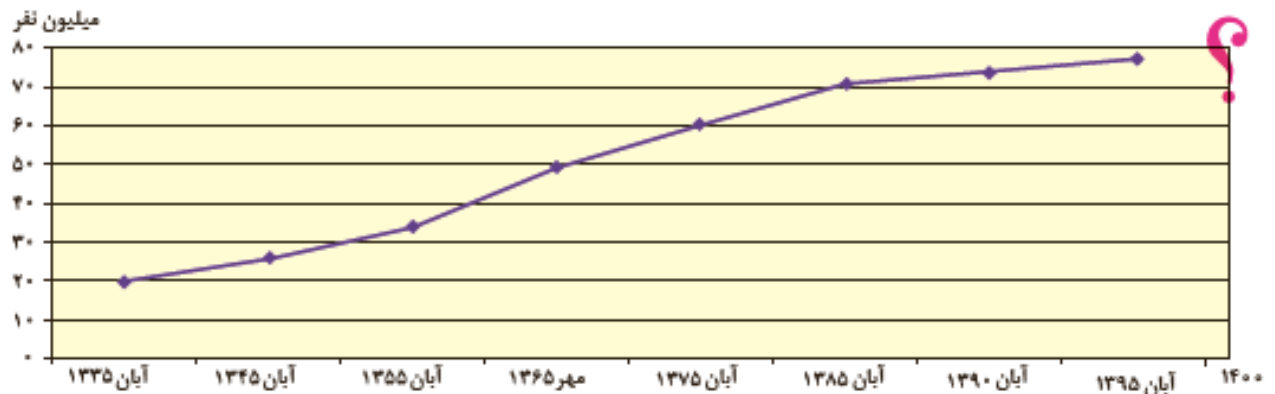
- پیشینه و سابقه تاریخی

فعالیت ۱

باتوجه به اطلاعات داده شده جدول زیر را تکمیل کنید

عوامل طبیعی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت	عوامل انسانی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت
خاک	حمل و نقل
آب و هوا	سرمایه و فناوری
پوشش گیاهی	سرمایه گذاری دولت ها
رودها - منابع معدنی	پیشینه و سابقه تاریخی

۷ - روند افزایش جمعیت از اولین سرشماری جمعیت ایران تا آخرین آن با توجه به نمودار چگونه بوده است؟

جمعیت ایران از سال ۱۳۳۵ همواره در حال افزایش بوده است. به صورتی که از ۲۰ میلیون نفر در سال پایه ۱۳۳۵ به ۸۰ میلیون نفر در سال ۱۳۹۵ رسیده است. چنانچه این روند ادامه داشته باشد به جمعیت ۸۵ میلیون نفر خواهیم رسید. بیشترین افزایش جمعیت در ایران به دهه های ۵۰ تا اوایل ۷۰ تعلق دارد.

۸ - متخصصان برای دستیابی به میزان افزایش و کاهش جمعیت، را اندازه گیری می کنند.

رشد طبیعی جمعیت

۹ - رشد طبیعی جمعیت چگونه محاسبه می شود ؟

برای اندازه گیری رشد طبیعی جمعیت، میزان موالید و مرگ و میر را در یک سال مشخص از هم کم، و بر تعداد کل جمعیت تقسیم، و سپس آن را به درصد بیان می کنند.

$$\text{رشد طبیعی جمعیت} = \frac{\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان موالید}}{\text{کل جمعیت}} \times 100$$

۱۰ - اگر میزان موالید ایران در سال ۱۳۹۵ حدود ۱,۳۶۲,۰۰۰ نفر و مرگ و میر آن ۳۷۰,۰۰۰ نفر باشد، میزان رشد طبیعی ایران، چند درصد است؟

$$\text{درصد} = \frac{1362000 - 370000}{80000000} \times 100 = 1/24$$

۱۱ - برای محاسبه رشد مطلق از چه روشی استفاده میشود؟

در این روش با لحاظ نمودن مهاجرت (جمع کردن مهاجرت به داخل با زاد و ولد و مهاجرت به خارج با مرگ و میر) و تفاضل این دو از یکدیگر و تقسیم بر کل جمعیت، عدد حاصله را ضرب در ۱۰۰ کرده میزان رشد مطلق جمعیت به دست می آید.

(مرگ و میر + مهاجر فرستی) - (موالید + مهاجر پذیری)

$$\text{رشد مطلق} = \frac{\text{میر و مرگ} + \text{مهاجر فرستی} - \text{موالید} - \text{مهاجر پذیری}}{\text{کل جمعیت}} \times 100$$

کل جمعیت

۱۲- معمولاً برنامه ریزان برای انجام کدام فعالیتها به آینده نگری جمعیتی نیاز دارند؟

برای برنامه ریزیهای مختلف اجتماعی، اقتصادی، آموزشی و فرهنگی.

۱۳ - "قانون ۷۰" زمان شدن جمعیت هر کشور را نشان میدهد.

دو برابر

۱۴ - نیاز محاسبه قانون ۷۰ چیست؟

اطلاع از میزان رشد جمعیت، پایه محاسبه فرمول دو برابر شدن جمعیت است. زمان به دست آمده سبب میشود تا برای آینده پیش بینی های لازم را انجام دهند.

۱۵ - فرمول قانون ۷۰ را بنویسید

$$\frac{70}{\text{نرخ رشد جمعیت}} = \text{مدت زمان دو برابر شدن جمعیت}$$

۱۶ - در زمان گذشته نقش مهمی در تصمیم گیری برنامه ریزان داشت.

آمار جمعیت

۱۷ - امروزه برای برنامه ریزی دقیق به کدام عناصر جمعیت نیازمند هستیم؟

علاوه بر تعداد جمعیت، باید به اطلاعات ساختمان یا ترکیب جمعیت نیز دسترسی داشته باشیم. اطلاع از وضعیت سنی و جنسی جمعیت هر کشور از موارد قابل توجه برنامه ریزان است

۱۸ - اهمیت و کاربرد هرم سنی جمعیت را بنویسید

برای تحقق برنامه های تأمین اجتماعی، بهبود وضعیت سالمندان، ارتقای سطح سلامت جامعه، تأمین شغل برای حال و آینده و ایجاد فرصتهای تحصیلی، تفریحی و رفاهی برای جوانان، امنیت ملی*، جلوگیری از پیری جمعیتی،

۱۹ - جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت جنسی در زمانهای خاص ندارد.

تفاوت چندانی

۲۰ - در هرم سنی، زیرگروههای سنی به طبقات ساله تقسیم بندی میشوند.

۵

۲۱ - تقسیم بندی گروههای بزرگ جمعیتی در هرم سنی چگونه است؟

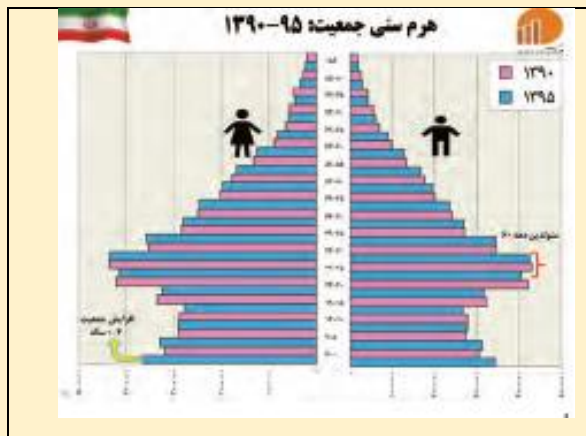
گروه کودکان ۱۴ - ۰ ساله

گروه بزرگسالان ۱۵ - ۶۴ ساله

گروه سالمندان ۶۵ + ساله

۱ - با توجه به نقش و اهمیت اطلاعات و آمار در برنامه ریزیهای اقتصادی و اجتماعی کشور ها به عنوان عضو خانواده جایگاه سرشماری و جمع آوری اطلاعات را مورد بررسی و تجزیه تحلیل قرار دهید.

هرچقدر آمار و اطلاعات یک جامعه در زمینه های مختلف واقعی تر باشد برنامه ها و آینده نگری ها نیز مناسب تر طراحی و اجرا خواهند شد.

۲ - به هرم سنی ایران در سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ توجه کنید.

مقایسه ای بین هرم سنی ایران در سال های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۰

انجام دهید و تغییرات آن را بررسی کنید

گروه های سنی ایران را در سال ۱۳۹۵ مورد بررسی قرار دهید.

بیشترین جمعیت در کدام گروه سنی مشاهده می شود؟ این گروه سنی چه ویژگی هایی دارد؟

چه مزایا و محدودیت هایی را برای کشور ما ایجاد می کنند؟

تعداد جمعیت در گروه سنی جوانان (۲۰ تا ۲۹ سال) (از همه دیگر گروه های سنی بیش تراست

مزایا : وجود نیروی کار در کشور و امکان دفاع از مرزهای کشور

محدودیت ها : کمبود شغل و مسکن - کمبود امکانات رفاهی و آموزشی برای جوانان

۳ - با کمک هرم های سنی زیر، به سؤالات پاسخ دهید.

- میزان رشد موالید در کدام کشور بیشتر است؟ اکوادور

- کدام کشور، افراد سالمند بیشتری دارد؟ پیامدهای آن چیست؟

آلمان - پیامدها : کاهش نیروی کار - ضعف نیروی دفاعی - بالا بودن هزینه نگهداری سالمندان و پرداخت حقوق بازنشستگان

- کدام کشور درصد جمعیت فعال اقتصادی بیشتر، و چه مزایا و محدودیت هایی پیش رو دارد؟

آلمان -

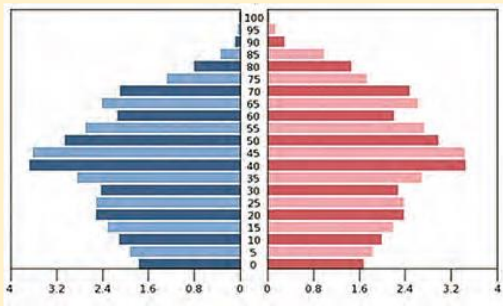
مزایا : افزایش نیروی کار و توان نظامی - امکان توسعه اقتصادی -

محدودیت ها : اگر جمعیت فعال اقتصادی در کشور زیاد باشد و کشور توسعه و پیشرفت در همه ابعاد را نداشته باشد

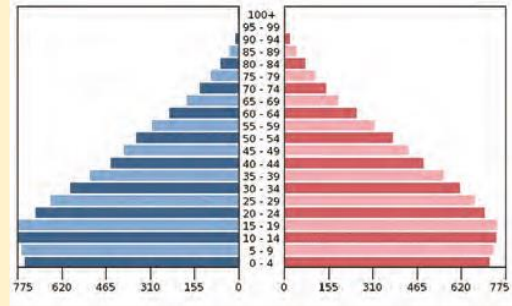
مشکلات مانند افزایش بیکاری و افزایش بزهکاری های اجتماعی در جامعه به وجود می آید

-قاعده هرم دو کشور را مقایسه کنید

قاعده هرم سنی جمعیت کشور اکوادور بزرگ تر از قاعده هرم سنی جمعیت کشور آلمان می باشد زیرا میزان مولید در آلمان خیلی کمتر از اکوادور می باشد

هرم سنی آلمان

هرم سنی اکوادور

۴- به نظر شما یک هرم سنی مطلوب (جمعیت مناسب برای حال و آینده) چه شکلی دارد؟ به صورت شماتیک، هرم

مناسب جمعیتی رسم کنید. دلایل خود را از چگونگی رسم هرم سنی ارائه کنید

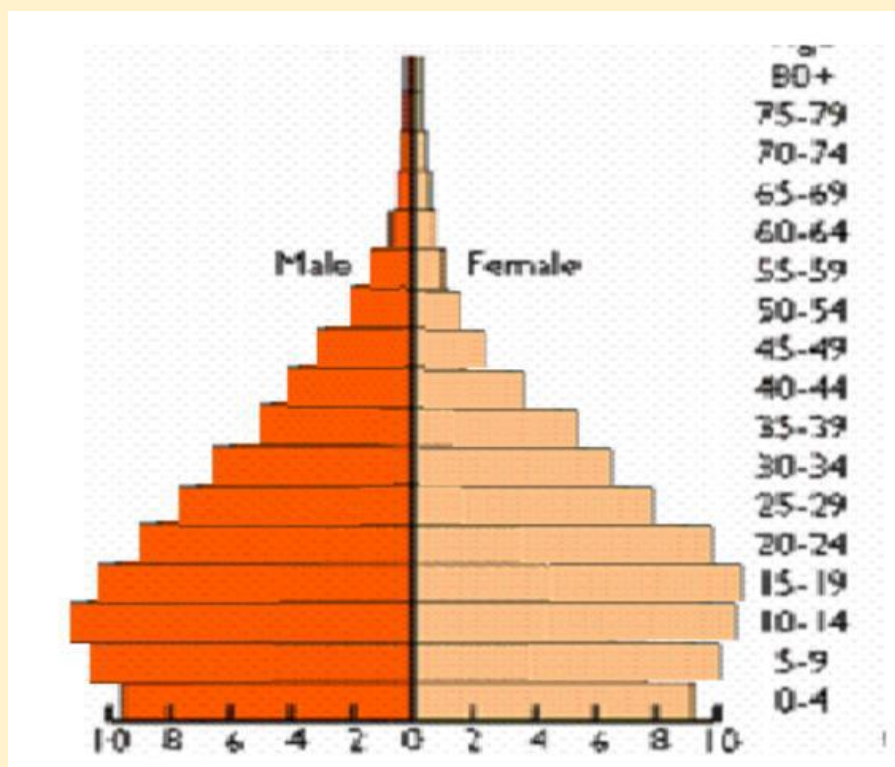
۱- تعداد مناسب گروه کودکان ونوجوانان زیرا پایه هرم زیاد پهن نیست - .

۲- بالا بودن جمعیت بزرگسالان زیرا میانه هرم پهن است - .

۳- کم بودن جمعیت کهنسالان زیرا بالای هرم باریک است - .

۴- افزایش نسبتا متعادل جمعیت به دلیل تعداد مناسب جوانان وبرگسالان -

۵- در این هرم مشکل جوانی وپیری جمعیت بسیار کم است

۲۲ - میزان رشد جمعیت در کشورها نقش دارد. بنا براین سعی دارند آن را کنند.

برنامه ریزی ملی - کنترل

۲۳ - ایران کشوری است که تغییران جمعیت در دهه‌های اخیر داشته است.

زیاد

۲۴ - در ۸۰ سال اخیر کدام عوامل موجب رشد سریع جمعیت ایران شده است؟

گسترش بهداشت و واکسیناسیون، لوله کشی و بهبود آب آشامیدنی، رونق صادرات و واردات مواد غذایی، میزان مرگ و میر کاهش یافته که این عامل سبب افزایش سریع جمعیت شده است.

۲۵ - بیشترین و کمترین نرخ رشد جمعیت ایران مربوط به کدام سالها است؟ چرا؟

بیشترین نرخ رشد مربوط به سالهای ۱۳۶۵ است که ناشی از سیاستهای تشویق به افزایش جمعیت در بحبوحه جنگ بوده است. سپس سال ۱۳۵۵ به دلیل افزایش درآمد ناشی از فروش نفت قرار دارد. با پایان یافتن جنگ سیاستهای کنترل جمعیتی به دلیل نیاز به بازسازی اقتصادی، نرخ رشد جمعیت به شدت کاهش یافته است.

۲۶ - کاهش نرخ رشد جمعیتی در سال ۱۳۹۰ چه مشکلاتی را برای کشور ما پدید آورده است؟

برهم خوردن تعادل جمعیتی، کاهش نیروی فعال و تضعیف نیروی دفاعی کشور.

۲۷ - مانع اصلی بر سر راه توسعه اقتصادی کشور است.

سالمندی و کهنسالی جمعیت

۲۸ - پیشرفت فناوری و وسایل حمل و نقل، حرکت و جابه جایی جمعیت نسبت به گذشته داشته است

افزایش

۲۹ - افراد در مهاجرت بین جابه جا میشوند.

دو واحد جغرافیایی

۳۰ - مهاجرت را تعریف کنید

مهاجرت عبارت است از جابه جایی بین دو واحد جغرافیایی یا به عبارتی ترک یک سرزمین و اسکان در سرزمین دیگر.

۳۱ - پیامد مهاجرت روستاییان به شهرها را بنویسید.

باعث جذب نیروی جوان انسانی از روستا به شهر میشود. این مهاجرت در اقتصاد کشور، با از دست دادن نیروی کار روستا و افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهر، خود را نشان میدهد.

۳۲ - مهاجرت گروهی معمولاً بر اساس انجام میشود.

تصمیمات سیاسی

۳۳ - مهاجرت خارجی چیست و به چند صورت انجام می شود؟

مهاجرت هایی که افراد از یک کشور به کشور دیگر جابه جا می شوند، مهاجرت خارجی می گویند که به دو صورت اختیاری و اجباری انجام می شود.

۳۴ - مهاجرت در مبدأ و مقصد کدام پیامدها را دارد؟

موجب تغییرات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و محیط زیستی در مبدأ و مقصد مهاجرت میشود.

۳۵ - در کشور ما مهاجرت از مهمترین مهاجرتها در دهههاي اخير به شمار ميرود.

روستايان به شهرها

۳۶ - چرا مطالعه مهاجرت در بحث تغييرات جمعيتی اهميت دارد؟

زيرا اگرچه افراد يك خانواده همزمان به دنيا نيامده و از دنيا نميروند (مگر در سوانح) اما اغلب اعضاي خانوار با هم مهاجرت ميکنند. حتی در مواردی چندین خانواده یا کلیه ساکنان یک محل یا منطقه به خاطر عامل یا عوامل مشترك، جابه جا میشوند.

۳۷ - بیشترین استانهاي مهاجر پذیر ايران کدام اند؟

پس از تهران. استانهاي خراسان رضوي (بیشتر از سیستان و بلوچستان و تهران)، اصفهان (از چهارمحال و بختیاری و خوزستان)، خوزستان (از فارس و بوشهر) بیشترین مهاجرین وارد شده استانی را به خود اختصاص داده اند.

۳۸ - علت مهاجرت آريایی ها از شمال دریای خزر به سمت جنوب چه بود ؟

آريائيها از شمال دريای خزر به علت سرما و از دست دادن چراگاه به ايران مهاجرت کردند.

۳۹ - علت مهاجرت کردها به نواحی شمال شرق چه بود ؟

کردها از غرب ايران توسط شاه عباس صفوي به دليل رزم آوري و سلحشوري به نواحی شمال شرق فرستاده شدند.

۴۰ - علت مهاجرت سيستانی ها به گرگان چه بود؟

سيستانيها دهه ۴۰ به دليل خشکسالی و خشک شدن بند تاريخی هيرمند به گرگان کوچ کردند

۴۱ - علت مهاجرت روستايان در دهه ۴۰ به شهر ها چه بود ؟

روستا به شهر پس از اصلاحات ارضی ۱۳۴۰ به علت نداشتن زمين و مشکلات اقتصادي به شهرهاي بزرگ مهاجرت کردند

فعالیت ۵

۱- مهاجرت اجباري و اختياري شهر آبادان مربوط به چه سال هايی ميباشد؟

، مهاجرت اجباري به دليل وقوع جنگ در سال ۱۳۵۹ رخ داد. مهاجرتهاي اختياري در سالهاي ۱۳۴۲ و ۱۳۱۷ ، و ۱۳۹۲ به دليل ايجاد شرايط بهتر زندگی و کار به ترتيب با احداث پالایشگاه آبادان، صادرات فرآورده هاي نفتی و ايجاد منطقه آزاد تجاري ارونند رخ داده اند.

۲ - عوامل انسانی و طبیعی اثر گذار بر اين نوع مهاجرت ها کدام است؟

عوامل انسانی: تمهيدات دولتی و سياستهاي اقتصادي، وجود نيروي جوان جويای شغل و سرمايه گذاري فراوان است.

عوامل طبیعی: وجود منابع و معادن عظيم نفت و گاز، شرايط مناسب ارتباطی و صادراتی است.

موفق باشید

